

Redaktionssekreterare: Sven Malm, tel. 13 56 06

Malvius uppsättning i Tallinn av 'Spelmannen' precis i rätt tid

TALLINN (SvD) Allt tenderar att bli politiskt i dessa dagar i Tallinn där estniska flaggan stolt vajar för vinden på tornet Långe Herman och där på söndag ett första val med flera kandidater till posten som estnisk företrädare vid Högssta sovjet genomförs.

Premiären på Spelman på taket, som sker på lördag, har också den fått en icke avsedd politisk accent. Det råkar vara så att natten mellan 25 och 26 mars 1949 deporterades plössligen på order av Stalin 20 000 ester till Sibirien. Eftersom Spelman på taket slutar med att en annan minoritet – judarna i den lilla byn Anatevka – på grund av pogrom – tvingas att flytta, har musikalen fått stor aktualitet.

I rätt ögonblick

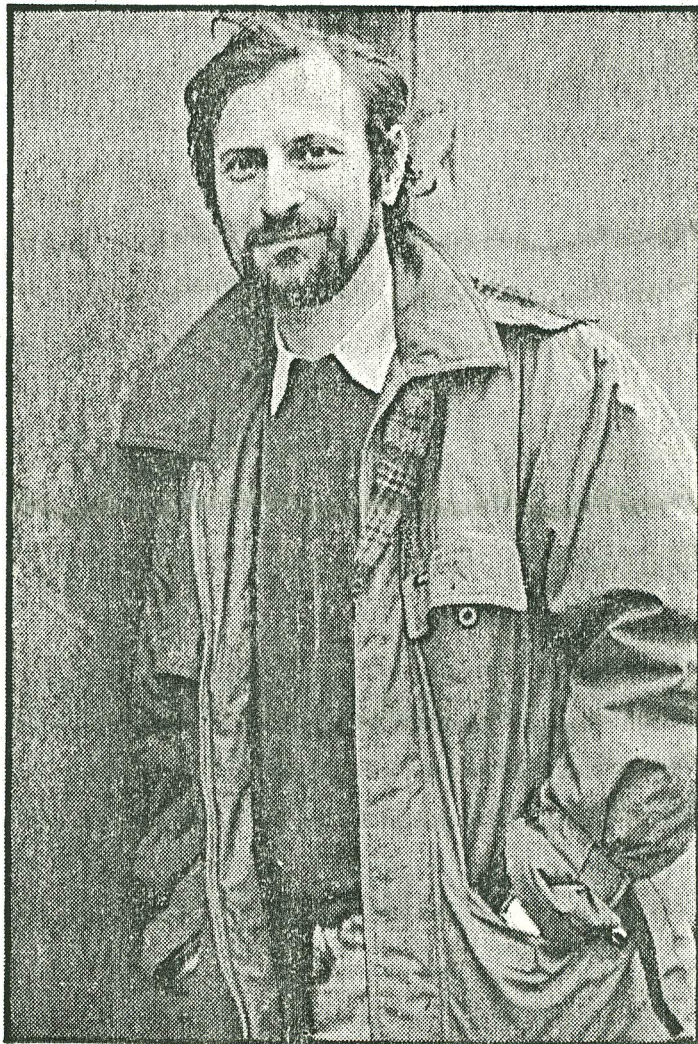
För övrigt gör hela ämnet att alla skådespelare, sångare, alla som arbetar med musikalen, säger sig att den kommer i exakt rätt ögonblick. De ester som redan under repetitionerna fått tillfälle att se och höra den har blivit starkt berörda.

Uppseendet kring uppsättningen har berott på att Georg Malvius som förste västerländske regissör har fått komma till Estland och sätta upp en föreställning. Själv är han mycket glad över samarbetet och säger även:

Fått gensvar

– När en västerländsk regissör får möjlighet att för första gången komma in i ett land och arbeta på dess nationalscen, då ser man det som en form av bekräftelse på att det man åstadkommit har väckt en del uppmärksamhet och fått gensvar.

Georg Malvius har gått in med stor entusiasm och energi i arbetet. Han tror sig nästan aldrig ha varit så noggrann med någon uppsättning som denna, trots sina

– Det har varit en hästkur med långa och intensiva repetitioner med tolk, säger Georg Malvius inför lördagens premiär.

Foto: DAN HANSSON

20 år som regissör. Det har varit en hästkur med långa dagar och intensiva repetitioner tillsammans med tolk.

De första dagarna satte ensemblen honom på prov. Det var

som om sångarna ville säga: "Visa nu vad du kan, om du kan."

Ingen kände till honom. Det var dirigenten Eri Klas, chefsdirigent och konstnärlig ledare vid denna nationalscen, operan Estonia i

Tallinn, som inbjöd Georg Malvius. Det skedde efter deras samarbete med Rigoletto vid Stockholmsoperan.

Satt knäpptysta

Det visade sig snabbt att Georg Malvius var mannen för Estonia. Ryktet om hans duglighet spred sig. Under de första dagarnas repetitioner infann sig några åhörare, sedan fler och fler och snart var åhörarskaran hundrahövdad och alla sitter knäpptysta.

Georg Malvius har valt ut en ovanlig ung Tevje. Jyri Krjukov är 34 år och egentligen anställd vid den dramatiska nationalscenen. Han är est på modernet och ryss på fädernet men räknar sig som est och har hela sin utbildning i Tallinn. Han är en mycket skicklig skådespelare och en berömdhet här.

Georg Malvius såg honom i rollen som gammal jude i Cabaret och beslöt sig för att honom ville han ha i rollen. Jyri Krjukov tvekade länge, var rädd och tveksam. Han hade då hört utländska inspelningar av Spelman på taket. "Alla Tevje hade djupa, sträva, gamla röster som jag inte kunde imitera." Men efter det att han slängt inspelningarna i väggen åtog han sig rollen.

I svensk TV

Inte endast estnisk publik är främst intresserad inför premiären. Spelman på taket var för länge sedan påtänkt i Estland men uppsättningen förbjöds. Västtysk TV sänder hit ett filmteam och det svenska TV-programmet Svepet har redan varit här och tagit upp en del av repetitionerna. I april sänder Svepet ett heltäckande estniskt program med direktförbindelse till Estland.

Ulla-Britt Edberg

Malviuse "Viiuldaja" lavastus Tallinnas täpselt õigel ajal TALLINN. Neil päevil tundub kõik Tallinnas olevat poliitilise varjundiga. Eesti lipp lehvib uhkelt Pika Hermani tornis ja pühapäeval toimuvad esimesed mitme kandidaadiga valimised Eesti esindajate selgitamiseks Ülemnõukogusse.

Ka laupäeval toimuval "Viiuldaja katusel" esietendusel on poliitiline aktsent. 1949.aasta 25.märtsi öösel küüditati Stalini käsul Siberisse 20 000 eestlast. Kuna "Viiuldaja" lõpeb sellega, et üks teine väikerahvas, juudid Anatevka külast, sunnitakse pogrommiga oma kodud maha jätma, on muusikal väga aktuaalne.

Õigel hetkel

Kõik, kes muusikalis kaasa teevad, ütlevad, et see teema jõuab lavale täpselt õigel hetkel. Eestlased, kellel on võimalus olnud proove jälgida, on olnud tugevasti liigutatud.

Lavastus on ka kõmu tekitanud, sest Georg Malvius on esimene lavastaja läänest, kellel on siin võimalus tööd teha. Ise on ta koostöö üle rõõmus ja ütleb nii:

"Kui lääne lavastajaile antakse võimalus esimest korda sellele maale tulles rahvusteatriis töötada, võib seda võtta ka kinnitusena, et minu varasem looming on äratanud tähelepanu ja leidnud heakskiitu."

Georg Malvius alustas tööd energiliselt ja suure entusiasmiga. Ta ütleb, et pole vaatamata oma 20-aastasele lavastaja-staažile ühtegi etendust nii hoolikalt teinud. Oleme pikad päevad teinud intensiivseid proove tõlgi abiga.

Esimestel päevadel pani trupp ta proovile. Nagu oleksid lauljad tahtnud öelda: näita nüüd, mida sa oskad, kui oskad.

Keegi ei tundnud teda. Georg Malviuse kutsus Tallinnasse "Estonia" peadirigent Eri Klas pärast koostööd "Rigolettoga" Stockholmi Ooperis. Varsti selgus, et Georg Malvius on "Estonia" jaoks õige mees. Kuuldused tema võimekusest levisid. Esimestel proovipäevadel oli ka mõningaid kuulajaid, keda ajapikku sai rohkem ja rohkem ning kõik istusid hiirvaikselt.

Georg Malvius valis välja ebatavaliselt noore Tevje. Jüri Krjukov on 34-aastane ja töötab tegelikult Draamateatris. Ta on ema poolt eestlane ja isa poolt venelane, kuid peab end ise eestlaseks. Kogu hariduse on ta saanud Tallinnas. Ta on väga meisterlik näitleja ja ka kohalik kuulsus.

Georg Malvius nägi teda vana juudi rollis "Kabarees" ja otsustas, et just teda ta tahabki sellesse rolli. Jüri Krjukov kahtles kaua, kartis ja kõhkles. Ta oli kuulnud "Viiuldaja" välismaiseid linds-

tusi. "Kõigil Tevjedel olid sügavad rämedad vanad hääled, mida mina ei osanud imiteerida." Aga pärast seda, kui ta oli lindistused kõrvale heitnud, võttis ta rolli vastu.

Mitte ainult eesti publik pole ülimalt huvitatud esietenduse eel. "Viiuldaja katusel" oli juba ammu teatril plaanis, aga lavastus keelati. Lääne-Saksa televisioon saadab siia võttegrupi ja rootsi teleprogramm Svepet on juba siin käinud ja teinud ülesvõtteid proovidest. Aprillis on ~~kavas~~ plaanis täispikk Eestile pühendatud Svepeti programm, millesse kuulub ka otse tulevaid saatelõike.

Ulla-Britt Edberg

Svenska Dagbladet 23.3.89